

Dithmer:
De baccalaureis.
1738.

7
HENRICI CLEMENTIS DITHMERI
LVNEBVRGENSIS
DE
BACCALAVREIS
COMMENTATIO

3b 162

LIPSIÆ
EX OFFICINA LANGENHEMIANA.
MDCCLXXXVIII.

3

HENRICI CLEMENTIS DITHMERI
EVRIVACENSIS

D R

BACCALAVREIS

COMMENTATIO

ERSTES
INSTITUTUM
MDCCLXXXIII

V I R O
CLARISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
LVDOLPHO BERNHARDO
KEMNA

S.
HENRICVS CLEMENS DITHMERVS.

Tandem vero persoluo TIBI, CLARISSIME
VIRI, quod dudum debui persolvere, saepe
etiam volui, sed semper occasione destitutus, in
aliud tempus reieci. Ex quo enim TVA con-
suetudine, TV Oque contubernio uti mihi contigit; fa-
miliariter TECUM vivere incepti. Haec autem animo-
rum coniunctio, tot officiis mutuo sancita, atque stabilita, non
vult utriusque conscientia terminari, sed omnium conspectum
sustinere, et aliis quoque cognoscendam se laudandamque exhibere.
Id gestit nunc animus meus proferre, TVASque prae-
clarissimas virtutes in publico praedicare. Nec aliud hocce
opportunius eligere potui tempus, quo officio meo satisfaciam;

Iam enim iudice aequissimo ordine sapientum fructum in-
lustriae feliciter capis, et praemia doctrinae aequae ac virtutis
laetus deportas. Dignum TE Amplissimus philosophorum or-
do iudicavit, ad primos in philosophia honores anno praeteri-
to capessendos, et hodie summos in eadem, magis ex merito, quam
more, in TE confert. Quamobrem TIBI istos honores hacce
commentatione ex animo gratulor, et magnopere volo, ut fau-
sti felicesque sint, et plura maioraque in dies ornamenta affe-
rant atque cumulent, et ea demum ampliora etiam nec fallacia
praemia subsequantur. Vellem equidem ut digniori opera of-
ficium TIBI meum declararem. Verum hasce plagulas TIBI
sacrare constitui, ne officium TIBI negare viderer; si in aliud
tempus reiicerem. Rogo igitur TE atque obtestor, ut hanc
amoris tesseram eo animo accipias, quo scio, TE me ipsum et
mea adhuc omnia accepisse. Vale VIR DOCTISSIME,
TVAMque impensam voluntatem mihi velis esse perpetuam.
Hoc si impetratum a TE fuerit, habebō, et quod mihi gratuler,
et quod aeternum TIBI debeam. Dabam Lipsiae d. X. Calend.
Mart. A. O. R. c. l. l. c. d. XXXVIII.

§. I.

uum ea humani ingenii sit conditio, vt nisi praemiis compenferetur, et ad praeclara studia inuitetur, satietate quasi languescat; optime a maioribus nostris iis praemia decreta sunt, qui virtutibus aequae eruditione ceteros superabant. Teste enim Cicerone: Honos alit artes, omnesque gloria ad studia incenduntur. Hic honos, haec gloria, sunt oblectamenta et deliciae, quibus quasi condimentis mitigantur ea, quae austeras sunt in studiis. Vt vero corporis; ita quoque animi exercitationibus praemia quaedam honorifica, illustresque titulos proposuerunt ad aemulationem et incitamentum virtutis, quos titulos in re scholastica gradus appellarunt. Gradus autem vocantur metaphoricè, quemadmodum enim scalarum gradus ita sunt dispositi, vt alii supremum, alii medium, infimum alii locum occupent; sic quoque academici gradus comparati sunt, vt quidam summi, nonnulli medii, alii infimi audiant: Et sicut ad summum scalae gradum tendentes eo peruenire non possunt, nisi gradus ascenderit imos: ita qui ad summum academicum gradum aspirant, ad illum commode pertingere nequeunt, nisi inferiores prius scanderint. Et profecto longe maiorem meretur laudem, gradatim ad honores prouehi, et in progressu defectus emendare; quam vno impetu in fastigium ferri, et anxie ibi inter doctos et cum quadam sui diffidentia versari.

§. II.

Horum graduum academicorum omnibus fere in academiis quatuor numerantur, et pro ratione eorum, qui honores ambiunt, in tres classes dispescuntur: ita vt incipientibus Baccalaureatus, proficientibus Magisterium ac Licentia, et denique

perfectis Doctoratus sint proposita. Nostrum institutum iam est de prima dignitate pauca differere, et quantum pro modulo virium nostrarum licebit, de Baccalaureis verba facere.

SCHOL. Quatuor hos gradus vbiuis fere esse receptos, testatur Io. Christ. Iterus de honoribus academicis Frankf. 1698. 4. Io. Seldenus de titulis honorum Erf. 1696. 4. Christ. Roehrensee diff. de dignitatibus academicis. Barthold. Krakewiz diff. de gradibus et promotionibus academ. Gryphisw. 1614. Boet. Epo de honor. acad. titulis insignibus eorumque origine Lips. 1727. 8.

§. III.

Quum itaque de baccalaureis disputamus, ante omnia dicendum nobis esse videtur, quemnam significatum huic voci tribuamus: vt inde appareat, quid sit illud, de quo disputetur. Baccalaureus igitur nobis est ille litterarum cultor, cui examine rite peracto primi honores in facultate, vt dici solet, conferuntur.

SCHOL. Scholasticorum definitio olim his erat concepta verbis: *Est persona habens dignitatem baiulandi baculum promouibilis in Magistrum.* Id quod ex Limnaei Iur. publ. L. 8. c. 8. n. 16. discimus. Quae tamen definitio, quum ad illos tantum adplicari possit, qui primos in philosophia honores sunt adepti, eam nostram facere non possumus. In omnibus enim facultatibus baccalaureatum infimum honorum gradum esse, infra pluribus docebitur.

§. IV.

Vocem baccalaurei si spectamus, statim apparet, quod nullus probatae latinitatis auctor illa sit vsus, sed quod potius barbariei debeatur. Incertum vero hodiernum est, quam in regione haec vox ciuitatem acceperit. Et profecto, si vnquam vox datur, quae multas scribendi rationes induit, de hac praesenti illud iure meritoque affirmare possumus: Mox enim Baccalaureus et Baccalarius, mox Bucellarius, mox Bacularius et Baturalius, Bachellarius, Batallarius, mox Bachelier, et Bas Cheualier, mox Baccellarius, et Vassalarius scribitur, pro diuerso scilicet huius vocis etymo. Sic Alciatus T. II. opp. de verb. signif. p. IIII.

et

et L. VIII. Parerg. c. 10. vocis huius originem ducit a *Bacca lauri*, existimans, coronam ex lauri foliis seu baccis contextam baccalaureis olim fuisse impositam. Cuiacius L. II. de feud. tit. 7. p. 657. hanc vocem a *Bucellariis* esse deriuandam autumat, qui fuere milites custodes seu protectores corpore, quorum officium erat, vt patronis suis semper adsisterent. Matth. Martini in Lexico philol. sub h. v. ortum eius tribuit vocibus germanicis *Baecke leere*. Baecke secundum eum est, Sicambri nucleus et Leere denotat doctrinam; illum igitur esse baccalarium qui nucleum doctrinae iam habeat, et ea solida fundamenta iecerit, vt sibi ipsi magister esse possit, ad litterarum incrementa capienda. Tolofanus in Syntagm. iur. vn. L. VI. c. 11. n. 7. et 16. originem eius in lingua turcica quaerit, et quidem in voce *Bassalar*, quod fuit genus hominum, qui propter consilium semper principem sequebantur. Ant. Gosselini in Hist. veter. Gallor. c. 62. a *Vassis* deriuat, vt Baccellarii dicti sint quasi Vassalarii i. e. minores vassi, qui cum famulis iidem erant, teste du Fresne in glossario. Claud. Fauchet de l'origine de Chevaliers C. I. p. 10. existimat, ortam esse a *Bas Chevaliers*, qui militem ordinem consecuti, sufficienti rerum copia non instructi erant, vel quibus idoneus haud erat Vassallorum numerus, vt vexillum in praeliis educere possent, et vti Galli loqui amant: *qui n'avoient pas encore levé banniere*. Hanc quoque ob causam a scriptoribus adolescentes vocantur duodeuiginti circiter annorum. Hi vocati sunt baccalarii, qui tamen Banerettis dignitate erant inferiores. Du Fresne in glossario in aliam prorsus incidit opinionem, et etymon eius esse putat *baccalarios* illos veteres, qui baccalarias seu praedia rustica tenebant, possidebant, et excolebant. Caes. Bulaeus denique illud a *Bacillo* s. baculo deriuat, tanquam insigni primi huius gradus, in Hist. vniu. Paris. T. II. p. 680.

SCHOL. Eandem cum Alciato amplectuntur sententiam: Funges in
Etymol.

Etymol. Middendorpius de academiis L. I. c. 13. p. 121. Christ. Schulze in diff. de baccalaureo Lipsi. 1678. Sect. I. c. I. thes. 6. Wendelinus in politic. p. 259. Calepinus in diction. p. 153. Calvinus in lexico iurid. p. 107. (a) Tolosano vero assensum praebet Fritschius in supplemento Speideliano p. 408. Claud. Falceti sententiam suam faciunt Seldenus de titulis honor. P. II. c. 3. §. 24. Besoldus in diff. de magistris et baccalaureis c. 6. p. 74. et Limnaeus in iure publico L. VIII. c. 8. n. 20. Caeterum verba Claud. Falceti ita sonant: *Je suis d'avis, que hachelier est un abreve des bas chevalier: et que les jeunes hommes, qui se sentoient forts pour endurer le faire des armes, du commencement prirent le nom de bacheliers, comme etant plus bas et moindres que le hauts et anciens Chevaliers.* Bulaei autem sententiae fauent plurimi v. c. Speelmannus in glossario. Ferrarius in originibus linguae Italicae. Pontanus in progymnasin. Vol. I. n. 83. p. 33. Lud. Viues T. I. opp. p. 32. et de caus. corrupt. art. L. I. p. 355. Lipsius L. I. Saturnal. c. 15. p. 61. Goclenius in probl. gram. 2. n. 73. Hornius in Hist. philosoph. L. VII. c. 16. p. 77. Georg. Casp. Kirchmaier in diff. de titul. honor. ex antiquit. erutorum Viteb. 1667. Theor. 5. Pancirollus de claris legum interpretibus L. III. c. 11. p. 317. et L. II. c. 1. p. 77. Ant. a Wood in Hist. vniu. Oxon. L. I. p. 21. et plures alii, quos hic nominare non liber.

§. V.

At enim vero si iam dicendum quod res est, fatemur omnino, Alciati sententiam voce baccalaurei quam optime respondere, si modo satis evidentibus testimoniis demonstrari possit, quod baccalaurei tali corona olim fuerint ornati. Hoc verum quum omni fundamento destituatur; eius in castra transire non possumus. Cuiacii autem, Martini, Tolosani et Gosselini deriuationes huius vocis sunt merae allusiones, quas recitasse est refutasse. Du Fresne nobis quoque non arridet in explicacione huius vocis, quia eius etymon etiam omni fundamento caret. Ad Falceti vero opinionem quod attinet ei subscribere ideo nos dubitamus, quia adhuc sub iudice lis est, an in Gallia vel in alia terra hic titulus primum vsu venire ceperit.

Maiori autem iure praeferendam esse existimamus sententiam Bulaei, quod nimirum haec vox a baculo seu bacillo sit deriuanda. Baculi enim exhibitio a Pancirollo L. II. c. I. p. 77.

de

de clar. leg. interpr. vocatur *signum auctoritatis docendi*, qui et L. III. c. II. p. 317. docet *baculum olim pro arba doctrinae bacillariis fuisse traditum*. Imo teste Spelmanno in gloss. Prisci moris fuit, possessiones, libertatem, munera et dignitates porrecta hasta vel loco eius baculo seu bacillo conferre. Antequam vero hoc sensu a scriptoribus acciperetur, in re militari significabat equites scutiferos iuniores, qui scutis et baculis militiae tyrocinium facerent, vti ex Hautesferrio L. II. de comit. c. 8. discimus it. ex Matth. Parisiensi ad an. 1249. qui scribit: *in Hastiludio multi milites regni, qui se volunt bachellarios appellari, sunt contriti*. Hos autem iuuenes baculis inter se dimicasse, testatur Adreualdus Floriacensis Monachus L. I. de miraculis S. Benedicti c. 25. qui, *Tandem adiudicatum est, inquit, ut ab utraque parte testes exirent, qui post sacramenti fidem scutis ac baculis decertantes finem controuersiae imponerent*, quocum Wafius in glossario etiam consentit, affirmans quod iuuenes milites linea tantum armati non gladiis, sed baculis sese mutuo batuerint. A re militari traductum est hoc nomen ad significandum tyrones, tam in qualibet arte, vti patet ex Fauchet de l'origine de Chevaliers c. 1. p. 10. et Rabelais L. IV. c. 5. opp.; quam in re litteraria: et sic denotat candidatum, qui verbis et argumentis pugnat, qui publice disputando specimen eruditionis suae edidit, et ita tanquam cum hoste conflixit. Ceterum constat, veteres philosophos dextra baculum portasse, vti memoriae proditum legimus in Gruteri thes. crit. P. II. p. 501. et in Lipsii not. ad Senec. de constant. Sapient. p. 392. ed. Gronou. Haec ea sunt argumenta, tot testimoniis fide dignis firmata, quae nos permouerunt, vt huic deriuationi et nostrum calculum adicere non dubitemus. Nostro enim qualicumque iudicio haec nostra sententia maxima nititur probabilitate. Ceterum et nostram opinionem nonnisi coniecturae loco venditandam esse existimamus.

§. VI.

Enicta igitur derivatione huius vocis, nostrum iam erit, certum temporis spatium determinare, quo hicce titulus prima incunabula ceperit; vbi duo probe distinguenda esse censemus: Alia enim prorsus est quaestio: quando vox Baccalaureus sit orta, et alia: quando gradus sub voce comprehensus sit ortus. Ad vocem quod attinet, obseruamus, eam iam tempore Caroli M. adeoque saecul. VIII. fuisse vsu receptam, vti Georg. Hornius L. VII. Hist. phil. cap. vlt. et Fr. Iunius de academiis hoc testantur. Non vero sequitur, cum vocis origine ortas quoque esse ipsas dignitates, quae vocibus hodie designantur. Nihil enim impedit, quo minus apud diuersas gentes vno eodemque nomine diuersae tamen res significari queant. Et sic gradus baccalaurei demum saecul. XIII. ortus esse videtur, quippe quo in bene meritos gradus academicos conferre coeperunt veteres. Ante hoc tempus vero gradus hos in vsu fuisse nemo satis idoneis documentis vnquam probare poterit. Cuinam autem genti prima huius moris origo sit adscribenda, et in quam facultate primum coeperint conferri hi honores, de eo adhuc auctores inter se contendunt. In Germania vero serius receptos esse hos honores, satis est notum. Hic enim Saecul. XIII. a Carol. III. qui academiam Pragae erexit, sunt introducti.

SCHOL. Pluribus vid. hanc sententiam de ortu graduum academicorum apud Conringium in antiqu. acad. diss. 4. p. 135. et suppl. 67. p. 364. Nonnulli cum Walthero in libro de statu iuribus ac priuileg. doctor. c. 3. statuunt, hos gradus Saec. XII. tempore Lotharii II. esse ortos, quos vero Lindebrogius in prol. in cod. leg. antiqu. alique plures refutarunt. Hi enim falsam adoptarunt hypothesin, quam nunquam probari poterunt. De omnibus hisce vberius egit Iitterus de grad. acad. c. 4. Quod vero gradus baccalaureatus cum reliquis aut non multo post coeperit, patet ex antiquissimis tabulis et statutis vniuersitatum, quae omnium graduum mentionem faciunt, v. diplomata Urbani V. et VI. vniuersitati Viennae concessa cuius statuta ap. Lambecium in com. de bibl. Caesar. L. II. c. 2. depre-

deprehendimus. Praeterea Glaber Radulphus Cluniacensis Monachus, qui Roberto et Henrico I. regibus floruit, affirmat: Se a quodam daemone, quum adhuc nouitius esset, et sciendi anidus, his uerbis increpitem: *Meus baccalarius ubi est?* cuius rei ueritatem uniuersum expendendam relinquimus.

§. VII.

Quoniam uero dantur, qui negant hunc gradum baccalaureatus iure meritoque dignitatis nomen tueri posse, nos iam euidetur sumus, quantopere hi a ueritatis tramite secedant. Praeter alios hic nominare nobis sufficiat Besoldum, qui in thes. pract. Lit. B. n. 3. p. 71. ita scribit: *Baccalaureatus non est dignitas, sed praeparatio saltem ad dignitatem.* Ast quaeso perpendamus, quaenam ad dignitatem academicam requirantur, ea uero haec sunt: Accurata exploratio studiorum atque profectuum, praeterea quoque publicum testimonium de probatis studiis, ac tandem confirmatio huius testimonii, quae fit per collationem tituli. Quae omnia, quando ad praesentem gradum adplicamus, compertum nobis erit, hoc nomen ei optime competere. Et quid quaeso est, quod amplius dubitemus hac de re? Nonne etiam aliis, qui litteras colunt, praefertur? Cur promotus hac formula utitur: *Ego uos creo et creatos renuncio in nomine SS. Trinitatis Amen?* Cur nemo summam in philosophia dignitatem adipisci potest, nisi prius primam sit adeptus? Cur olim tantus numerus uirorum illustrium hoc titulo fuit ornatus? Cur in Thuringia Io. Frid. Elect. Saxon. constitutione baccalaurei capaces sunt publicorum munerum? Cur Albertus Bauariae dux magnae sibi gloriae duxit, quod Ingolstadii baccalaureatus fuerat indeptus? v. Georg. Andr. Maier in diss. de iurisdic. part. 3. Herm. Kirch. Vol. 2. Orat. 3. p. 81. Ex his merito colligimus, baccalaureatus omnino esse dignitatem, quicquid demum alii somniant.

SCHOL. I. Quod Lipsiae non fieri possit promotio per saltum, docet *die*
B 2
Säch.

Sächſſiſche Verordnung bey der Vniuerſ. Leipzig p. 262. Eriſt unſer Will und Meynung, daſſ hinführo keiner aus erheblichen Urfachen niemand aus unſer hohen Schulen per ſaltum promoviret, ſondern die Gradus gehalten werden, wie ſie einmahl wohl verordnet. et p. 276. Damit ſo viel immer möglich der ungelehrten Geſellen Promotion verhütet werden, ſollen die Profefſores der Kunſt, die einem Baccalaureo zu wiſſen nöthig, zu den examinibus der Baccalauren gebraucht und niemand per ſaltum promoviret werden.

SCHOL. 2. Olim viri celeberrimi et nobili profapia clari hunc gradum ambire nulli dubitarunt, inter quos eminent Io. Dux Megapolitanus, Hermannus Haſſiae princeps, Albertus Dux Bauariae, quorum catalogum vide apud Schulzium in diſſ. de baccalaureo Schneider in Chron. Lipſ. l. VI. p. 305. Wendelinum in polit. p. 306. L. I. p. 260. Lanſium de principatu inter prouincias Europ. p. 33.

SCHOL. 3. In Thuringia quid habeant baccalaurei, declarat conſtitutio Io. Frid. et Io. Wilhelmi Ducum Saxoniae §. Und weil etc. Daſſ man in dieſem Fürſtentum keinem zur Schul- und Kirchen-Dienſt, deſgleichen auch zum Stadtſchreiber brauchen wird, er habe denn auß wenigſte gradum baccalaureatus angenommen. vid. Iterus l. c. p. 347.

SCHOL. 4. Inter eos, qui Beſoldo contradixerunt eminent Iac. Thomafius in progr. inuit. ad renunc. baccal. 1670. et Dau. Schwertner in progr. inuit. ad ren. bacc. 1656. cuius verba digna ſunt, quae hic commemorentur: *Qui gradum hunc, inquit, ceu nullius uſus nulliusque neceſſitatis verborum contumeliis lacerant. et non aſtra ſed raſtra, non coelum ſed coenum ſomniant, digni ſunt, ut cum Syluanis Faunis et Cyclopibus ad loca deſerta ablegentur, ne ceu Midae ſocii eiꝰs modi honoratorum praefentiam ferre, vel ipſorum colloquio intereſſe queant.*

§. VIII.

Ceteroquin, quum Wendelinus L. II. inſtit. pol. c. 20. th. 15. n. 6. p. 259. affirmare non erubeſcat: *Germaniam noſtram philoſophiae tantum habere baccalaureos*: Nos in praefenti oſtenſuri ſumus, hunc gradum in omnibus facultatibus in omnibus fere academiis deprehendi. Ad probandum hocce aſſertum exempli loco ſumamus Lipſiam noſtram, vbi in Facultate theologica ille ad baccalaureatum adſpirare poteſt, qui ſummos in philoſophia honores eſt conſecutus. Cetera autem requiſita v. in der Churfürſtl. Sächſ. Verordnung bey der Univerſität Leip-

Leipzig p. 269. Conf. Mundium de comit. Palat. c. 3. n. 268. p. 127. A iuris baccalaureo cognitio institutionum et regularum generalium requiritur, vti ex *Churfürstl. Sächf. Verordnung* l. c. discimus v. Schulzii diff. de baccalaureo c. 2. Walther de statu iuribus ac priuileg. doctor. §. 150. p. 431. Hos eosdem fuisse, quos Iustinianus proem. Dig. §. 5. *Lyras* i. e. solutores appellauit, nonnulli eruditorum autumant, quia scilicet quadrennio peracto iuris nodos soluere inciperent. v. Alciat. L. VIII. parerg. c. 10. Forster in Hist. iur. Rom. L. II. c. 3. n. 5. Pancirollus L. II. de clar. leg. interpr. c. I. p. 77. De Baccalaureis Medicinæ v. Mundium l. c. p. 127. et *die Sächsische Verordnung* p. 271. In Facultate tandem philosophica hunc gradum quoque locum obtinere, docet nos cum experientia *die Sächsische Verordnung* p. 276. de qua re neminem dubitaturum existimo. In aliis quoque academiis eundem morem obtinere, probatu procliuè foret, nisi ex vnico nostro exemplo fatis iam pateret, totam Wendelini assertionem corruere.

SCHOL. 1. Baccalaureorum olim Parisiis et Vindobonæ erant duo genera: Alii Cursores, alii Formati vocabantur. Cursores, qui et biblici nominantur, sacra biblia explicabant: Formati vero seu sententiarum in Petri Lombardi libros sententiarum praelectionem instituebant. v. Filescuum de orig. stat. Facult. Paris. p. 27. 43. Conring in antiqu. acad. diff. 4. p. 136. Lambecii comment. de bibl. Caesar. Vind. L. II. c. 5. p. 128. Eos quoque adhuc apud Parisienses dari, testatur Vernuleius L. II. descript. acad. Louan. c. I. p. 85.

SCHOL. 2. In Angliâ quoque hic gradus in omnibus obtinet facultatibus, id quod patet ex Bentheims *Engelländischen Kirchen-Staat* p. 478. 492. et Ant. Woods Hist. vniuers. Oxon. L. I. p. 21. qui testatur, illum qui hunc gradum in artibus fuisset adeptus, potiori olim loco habitum esse, quam si in legibus vel medicina imo vel in theologia baccalaureatum fuisset adeptus.

SCHOL. 3. Datur praeterea Lipsiae et baccalaureus Funerum et Nosocomii, de quo vid. *die Leipziger Schul-Ordnung* e. g. vbi haec verba leguntur: 1) *Er muß den Leichen, zu welchen die kleine halbe und Viertel-Schule erfordert wird, beywohnen, die Lieder anfaben, und auf die Kna-*

ben acht haben. 2) Auch soll er die Knaben, welche noch nichts in musciren gelernet, in denen zu solchen exercitiis deputirten Stunden fleißig unterrichten, 3) Soll er die Knaben in den untersten Classen dahin halten, daß sie den Catechismum Lutheri, Sprüche aus dem Evangelio wohl fassen, articulate und distincte pronunciiren lernen, auch zu einer scinen Art im Schreiben sich gewöhnen. 4) Soll er nach verrichteter Schul-Arbeit, die Findel- und Hospital-Kinder in der Gottesfurche unterrichten. etc.

§. IX.

Quibusnam vero baccalaurei gaudeant priuilegiis, nunc quoque nobis erit indagandum. Hic Lipsiae baccalaureus potestatem habet, inferiorem cathedram occupandi, atque pomeridianarum disputationum praesidis munere fungi. Quumque sub ortum Syrii cathedrae publicae vacant a lectionibus professorum, baccalaureorum facultatis est, horas istas et munia docendi occupare, et meditata domi ex inferiori cathedra auditoribus publice edisserere. Haec autem priuilegia, pro ratione cuiusuis academiae, inter se differunt, possunt vero ex statutis cuiuslibet vniuersitatis cognosci atque hauriri, quae omnia hic commemorare non vacat.

§. X.

Iam demum ad id erit accedendum, vt disquiramus, quaenam a baccalaureo requirantur. Vbi obseruamus, hoc esse praecipuum requisitum eius, qui hoc gradu insigniri cupit, vt iuramento confirmet, *se esse legitimam sobolem parentum suorum*, deinde: *se nullibi supremam lauream esse accepturum, quam in ea academia, vbi prima fuerit ornatus*. Quod autem Spurius ad hunc gradum non sint admittendi, pluribus edocuit Iterus l. c. p. 233. Quaesnam vero aetatis ratio hic sit habenda non est determinatum; Nec etiam apparet, cur certum velimus definire annorum numerum, quum diuersissima sint hominum ingenia, ac maxima sit differentia et doctrinae et institutionis:

Alii

Alii enim ea aetate iam maturescunt, qua vix florere incipiunt alii. Idem quoque dicendum de tempore, quod in addiscenda illa disciplina, in qua lauream ambit candidatus, consumsit, nam et hic nil certi determinari potest.

SCHOL. Olim e contrario Parisiis iurare debebant, quod non sint citra 21. aetatis annum: quod legere vellent lectiones ordinarias in cappa rotunda vel in pallio: quod habere vellent sotulares rostratos nec laqueatos nec fenestratos: quod non vellent induere supertunicale scissum in lateribus: quod nullam disputationem pure theologiam disputare vellent: quod incipere vellent in cappa propria noua et de parfico nigro vel alio meliori panno nigro, non vero in accommodata vel conducta: et quod capucium huius cappae sint sufficienter amplum et longum. Et quae sunt huius generis alia. Risum teneatis Amici! vid. Bulaei Hist. vniu. Paris. T. III. p. 273. Quae vero Vindobonae a baccalaureo requirantur, vid. in Lambecii comment. L. II. c. 5. p. 125. In Anglia per quatuor annos in academiis studiis operam dare debent. Baccalaureus vero theol. quatuordecim, vti ex Bentheim. *Engelländischen Kirchen-Staat* p. 479. clarum est.

§. XI.

Notari hic meretur: Ante duo haec saecula singulos seorsim creatos fuisse baccalaureos, non multos simul et tunc illum, qui baccalaureos creauerit, haec quatuor peregisse. 1) Candidato sophisma proponebat, 2) quaestionem in medium proferebat, 3) sistebat eum praesentibus dignum, qui baccalaureum nuncupare possent, 4) ipse agebat auditorio gratias. Quae baccalaureos creandi ratio obtinuit ad annum 1543. quo, post nouam Illustr. princ. Elect. Mauritii reformationem, abrogata seorsim singulos promouendi consuetudine, simul vniuersi in publicum ab vnoque omnes ornari primitiis honorum coepere. Quam formam sequens aetas sic emendauit, vt latinis graeca, pedestribus verbis carmina miscerentur a Candidatis, proque determinandis quaestionibus amoenum aliquod thema tractari fas esset, ipse vero promotor audientium animos facunda pater

riter ac docta oratione permulceret, gratiarum denique actio a Candidato esset fuscipienda.

SCHOL. Iac. Thomafius in pr. inuit. ad rentunc. baccal. 1667. ait in bibl. Facult. philof. esse MStum codicem Alberti de Saxonia Lecturas super X. Nicom. continentem: Huic adiectas esse formulas baccalaureantium actuum complufculas; Earum hoc aut simile esse initium p. 268. In praesenti actu quatuor per ordinem sum facturus: 1) domino baccalaureando fopbifima quoddam assignabo ad quod respondebit, 2) quaestionem proponam determinandam, 3) quandam eius collationem annectam, 4) gratiarum actiones referam. Vbi etiam fequens occurrit gratiarum actio. Quantum ad vltimum, quod est difficillimum, in quo teneor referre gratiarum actiones. Refero igitur grates summo omnipotenti Deo, matri fuae gloriofae, totique curiae ciuium fupernorum, deinde descendens ad inferiora, refero grates Ven. viro M. Io. Breslauero noftrae almae vniuerfitatis bene digno Reftori: Dno. Decano Facultatis artium, et omnibus aliis Magiftris tam absentibus quam praesentibus, et fingulis fuppositis, i. e. fubditis, offerens me et dominum baccalaureum nouellam ad quaeuif eorum beneplacita.

§. XII.

Et haec de baccalaureis dicta fufficiant. Antequam vero huic fchediafmati finem imponam, TV mihi VIR CLARISSIME, compellandus es, vt ea quae minus recte dicta TIBI videantur, amicitiae, quae mihi TEcum intercedit, dare velis. Quod fi vero quaedam non attigerim, credas velim, mihi non omnia ad manus fuiffe documenta, ex quibus ifta haurire potuerim. Ceterum, fi et aliis tota haec tractatio difpliceat, fatis mihi eft, TIBI eam placuiffe: De hoc vero certe perfuafum mihi habeo, eum, quem mihi praefixi finem, hocce melétemate me fuiffe adfecutum. Sic enim obferuantiam TIBI meam declarare volui, debui.

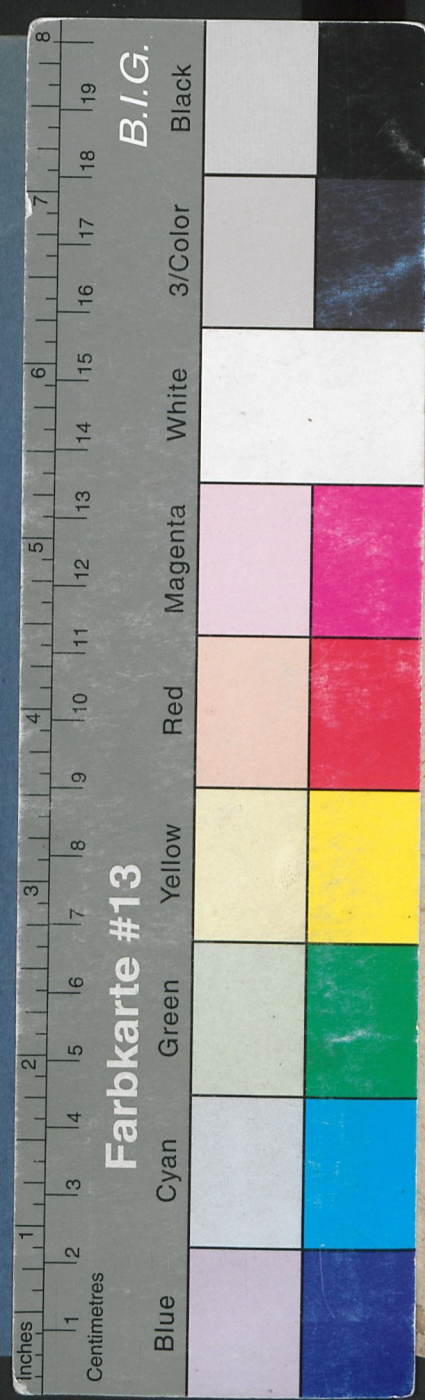
Gb 162 ^b

8

W18

2

HENRICI CLEMENTIS DITHMERI
LVNEBURGENSIS
DE
BACCALAVREIS
COMMENTATIO

GB 162

LIPSIAE
EX OFFICINA LANGENHEMIANA.
MDCCLXXXVIII.

8